

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2004-03-26

NR: 15

KONTAKT: Tomas Lundberg, Pressekreterare, tel. 08-787 02 15

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

■ Är solidarisk lönepolitik möjlig med Riksbankens inflationsmål?

Vice riksbankschef Villy Bergström talade idag vid "fackens dag" i Västerås.

"Årets avtalsrunda, som omfattar större delen av den privata sektorn och hela den statliga sektorn, är i full gång. Löneuppgörelsen i industrin är emellertid nu i stort sett i hamn, vilket banar väg för en lugn avtalsrörelse. Lönesumman står för 70 procent av förädlingsvärdet i ekonomin och har en avgörande betydelse för hur kostnader och priser utvecklas, och därmed också för penningpolitiken. Löneförhandlingar innebär således en risk att avtalen sluts på nivåer som inte är förenliga med Riksbankens inflationsmål på två procent per år. Att industriavtalen har slutits med måttliga nivåer som resultat tillsammans med faktorer som den relativt långsamma återhämtningen i ekonomin och den svaga arbetsmarknaden talar emellertid emot en sådan utveckling, även om risker kvarstår vid de lokala förhandlingarna. Inkommen statistik pekar på att det finns ett visst utrymme att föra en lättare penningpolitik, vilket utfallen i lönerörelsen hittills inte utgör något hinder för", inledde Bergström.

"Det är arbetskraftens förmåga att producera varor och tjänster, dvs. produktiviteten, som på sikt bestämmer utrymmet för reallöneutvecklingen. Reallönerna kan bara stiga så länge som produktiviteten ökar. Stiger lönerna för snabbt kan företagen tvingas höja sina priser med en högre inflation som följd. Alternativet är att inskränka driften och avskeda arbetskraft. Man brukar uttrycka det som att de nominella lönerna inte kan öka med mer än summan av inflationsmålet på 2 procent och produktivitetstillväxten. Om t.ex. den svenska produktiviteten trendmässigt antas öka med ca 1,5 procent skulle en genomsnittlig lönekostnadsökning på omkring 3,5 procent vara långsiktigt hållbar. Detta resonemang bygger emellertid på att ekonomin är i jämvikt, dvs. att det råder både intern och extern balans. Så är inte fallet idag med en alldeles för hög arbetslöshet och ett överskott i bytesbalansen. Om fler personer ska få arbete kan lönerna inte öka i den utsträckningen, särskilt som överskottet i bytesbalansen talar för en appreciering av växelkursen", sade Bergström.

■ "Vad som är en långsiktigt hållbar löneökning kan emellertid skilja sig åt mellan olika sektorer i ekonomin beroende på skilda förutsättningar i produktionsteknologi, konkurrensförhållanden och därmed produktivitetens utveckling. I den varuproducerande, konkurrensutsatta, industrisektorn är produktivitetens stegring relativt snabb, medan den är avsevärt lägre i den skyddade tjänstesektorn och då framförallt i den offentliga sektorn. Detta leder till ett större utrymme för löneökningar i näringslivet och därav följer krav på minst lika stora löneökningar inom den offentliga sektorn vars löner släpar efter. Detta speglas i återkommande låglönesatsningar framförallt i denna sektor. Man kan därför befara att det föreligger ett strukturellt problem med lönekrav i olika sektorer som inte speglar de respektive sektorernas produktivetsökningar", sade Bergström

"Låt oss utgå från att produktivitetens utvecklingen i de olika sektorerna i framtiden blir som under perioden 1998-2003, och att den genomsnittliga löneökningstakten blir ungefär 3,5 procent per år. Då visar det sig att Riksbankens mål om en inflation på 2 procent är fullt möjligt att uppnå även framöver. Detta trots att produktivitetens utvecklingen skiljer sig åt i de varuproducerande respektive tjänstproducerande sektorerna. Om låglönesatsningarna inte leder till en högre genomsnittlig löneökningstakt än så är Riksbankens målformulering förenlig med en solidarisk lönepolitik. Däremot kan det bli problem om skillnaderna i produktivitetens utvecklingen ökar påtagligt och fackföreningsrörelsen samtidigt håller fast vid den solidariska lönepolitiken", avslutade Bergström.